

РЕЦЕНЗИЈА

**НА РАКОПИСОТ СО НАСЛОВ „СКРИПТА ПО ПРЕДМЕТОТ
ПРЕВЕДУВАЊЕ ОД ГЕРМАНСКИ НА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ОБРАТНО“
ОД ДОЦ. Д-Р ДАРИНКА МАРОЛОВА, ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ,
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП**

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката бр.1902-229/14 од 185. редовна седница на Наставно-научниот совет на Филолошки факултет, одржана на 19.12.2018 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- проф. д-р Билјана Ивановска, Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип;
 - доц. д-р Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип,
- за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис „Скрипта по предметот Преведување од германски на македонски јазик и обратно“ од доц. д-р Даринка Маролова, наменет за студентите на прв циклус студии на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, насока Преведувачи и толкувачи.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Понудениот ракопис од доц. д-р Даринка Маролова со наслов „Скрипта по предметот Преведување од германски на македонски јазик и обратно“, како интерна скрипта за објавување во електронска форма на интернет-страницата на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, е наменет за предметот Преведување од германски на македонски јазик и обратно, предмет кој се изучува во седмиот семестар од страна на студентите од Катедрата на германски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, насока Преведувачи и толкувачи, со неделен фонд на часови 2+2+1. Приложениот ракопис на доц. д-р Даринка Маролова е напишан на македонски јазик и е во согласност со предметната програма за предметот Преведување од германски на македонски јазик и обратно. Авторката се водеше од идејата да состави интерна скрипта, како материјал за учење, кој ќе им биде од голема корист на студентите при стекнување со теоретски знаења, како и со вештини за преведување од германски на македонски јазик и обратно, односно кој ќе им помогне во евалуацијата и самоевалуацијата на стекнатите знаења и вештини по овој предмет. Основната цел на скриптата е оспособување на студентите, односно на сите оние кои планираат да се занимаваат со преведување од германски на македонски јазик и обратно за самостојна работа и нивна подготовка за самоуверено и сигурно влегување во преведувачката дејност, како и со запознавање на основните теоретски постулати на транслатологијата.

Ракописот на доц. д-р Даринка Маролова има вкупно 41 страница, напишан е во А4 формат и според обемот ги задоволува основните критериуми за објавување на рецензирана скрипта во електронска форма според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Текстовите во скриптата може да ги поделиме на теоретски и апликативни. Теоретскиот дел ги опфаќа следниве тематски подрачја: Вовед во основните транслатолошки теми; Стручно и книжевно преведување; Релевантни транслатолошки поими. Апликативниот дел ги опфаќа следниве тематски подрачја: Проблематичната природа на преводот од германски на македонски јазик и обратно; Преведувачки постапки и нивна примена

во преводот од германски на македонски јазик и обратно. Првото тематско подрачје е поделено на три точки, второто на две, а четвртото на пет точки. Третата точка од четвртото поглавје, од своја страна, содржи две потточки.

На почетокот, секако, е даден сосема кус предговор, како обраќање на авторката кон читателите, а на крај се заклучокот и користената литература.

Содржинската систематизација на ракописот се совпаѓа со формалната. Првото поглавје, кое се занимава со емпириска разработка на најважните транслатолошки теми, ја застапува тезата дека науката за преведувањето и толкувањето сè уште мора да „се бори“ за својот статус на независна научна дисциплина, затоа што некои сè уште ја сметаат како поддисциплина на лингвистиката. Како посебна наука таа се развива со посебен интензитет во годините од втората половина на 20 век, од кога датираат и досега најшироко прифатените теории кои се накусо претставени во овој труд, а тоа се: Translation Studies и полисистемската теорија; функционалистичките теории; комуникативните теории и интерпретативните теории. Во второто поглавје накусо се објаснети основните видови преведување и толкување, со посебен осврт кон книжевното и стручното преведување, доаѓајќи до сознанието дека секој вид преведување наметнува специфични предуслови кои треба да ги исполнуваат преведувачите за да можат со успех да се занимаваат со кој било вид на преведување. Во третото поглавје во кратки црти се објаснети некои релевантни транслатолошки поими: еквивалентност, транслаторен проблем, транслаторна тешкотија, транслаторна грешка, преведувачка постапка, преведувачка стратегија. Притоа е укажано на разликите меѓу транслаторните проблеми и транслаторните тешкотии, како и меѓу преведувачките постапки и преведувачките стратегии. Во четвртото поглавје, со кое всушност започнува апликативниот дел на ракописот станува збор за проблематичната страна на преводот од германски на македонски јазик и обратно со наведување на конкретни примери и можни решенија за некои феномени, како што се: преводната еквивалентност, лажните парови, културно-специфичните феномени, кратенките/скратениците и стручните термини. Со други зборови, со ова поглавје е укажано на тоа како практично може да се применуваат емпириските знаења од науката за преведување и толкување во преведувањето од германски на македонски јазик и обратно. Во делот за преводната еквивалентност преку многубројни примери е направен осврт кон можните еквивалентни врски (целосна еквиваленција, делумна еквиваленција и нулта-еквиваленција, односно непостоење на еквиваленција) меѓу лексичките средства во германскиот и во македонскиот јазик. Делот посветен на лажните парови е составен со цел да го предупреди преведувачот за заблудите до кои би можел да биде доведен ако не знае дека станува збор за лажни двојки. За таа цел, за ваквите поими од германскиот и од македонскиот јазик се наведени и вистинските преводни еквиваленти во македонскиот, односно во германскиот јазик. Следниот дел е посветен на можните преводни опции за некои лингвистички (лексички, граматички и графемски) и некои комуникациски специфични феномени со културна заднина, со посебен осврт кон фразеолошките изрази, како културноспецифични феномени во начинот на комуницирање. Во поглед на кратенките и скратениците прво е направен кус преглед на некои често користени кратенки/скратеници од едниот јазик паралелно со соодветните, веќе широко прифатени еквивалентни кратенки/скратеници од другиот јазик, а потоа во посебна табела е даден поединечен преглед на некои германски и македонски често применувани кратенки/скратеници, секоја со соодветната експликација во другиот јазик. На крај, станува збор за преводот на стручните термини од германски на македонски јазик и обратно, како еден доста комплициран сегмент, релевантен за преведувањето на стручни текстови. Во овој контекст се наведени репрезентативни примери на стручни поими од медицинската, правната и економската терминологија, како и термини од Европската Унија, од административната и техничко-машинската терминологија. Во петтото поглавје се дефинирани и егземплярно поткрепени најчесто применуваните преведувачки постапки од страна на преведувачите. Притоа е укажано на тоа како да се препознаваат и правилно да се применуваат следниве преведувачки постапки: транскрипција, буквален превод, приближен превод, парафраза, транспозиција, адаптација, модулација, вметнување и испуштање.

Овој ракопис претставува само еден сегмент од она што идните преведувачи треба да го совладаат за време на нивната подготовка за самостојно впуштање во преведувачката дејност, иако за секое од наведените подрачја може да се најдат повеќе информации во рамките на други сродни дисциплини и факултетски предмети, како што се: теоријата на преведувањето и толкувањето, терминологијата, лексикологијата и лексикографијата, етиката, контрастивната лингвистика и сл.

Оваа скрипта произлезе од потребата студентите на насоката Преведување и толкување на Групата за германски јазик и книжевност да имаат материјали кои ќе им овозможат поголема надградба на теоретското знаење, но и стекнување и усовршување на вештините потребни за преведување на текстови од различен обем и вид од германски на македонски јазик и обратно. Освен како учебно помагало за часовите по предметот Преведување од германски на македонски јазик и обратно, оваа скрипта ја гледаме и како поттик за останатите научни работници кои се занимаваат со оваа проблематика да истражуваат и творат, сè со цел да придонесат кон збогатување на македонскиот библиотечен фонд со стручна литература од областа на транслатологијата.

Авторката, инаку наставник по германистика и транслатологија на Филолошкиот факултет – Штип, е свесна дека на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип му е потребна една ваква публикација во време кога овде, како и на другите државни и приватни универзитети во Р Македонија, има сè поголем интерес од страна на матурантите да студираат странски јазици, особено германски јазик и понатаму во животот да се занимаваат професионално со преведување од германски на македонски јазик и обратно. Потребата од стручни преведувачи на пазарот на труд се должи на тоа што денес контактите меѓу народите се наоѓаат на едно завидно ниво, а тоа е овозможено пред сè со интензивниот напредок во науката и во технологијата. Имено, со сè поголемите комуникациски и транспортни можности, како и со отстранувањето на шангајските бариери на македонските граѓани им се овозможуваат сè повеќе контакти со говорители на германскиот јазик. Контактите се остваруваат од лични причини - со цел за дообразување, вработување, лекување, склучување на брак, посета на роднини, пријатели, од економски причини - со цел за трговски и логистички соработки, од политички причини – со цел за преговори, склучување разни договори и сл. Особено со почетокот на преговорите на Македонија за влез во Европската Унија, се очекува значителен пораст на потребите од преведувачки и толкувачки услуги за јазичниот пар македонски - германски. За таа цел на студентите, кои во иднина треба да бидат способни да преведуваат, и тоа со висок квалитет, мора да им се овозможи пристап до што е можно поголем обем на стручна литература. Во таа насока е и објавувањето на оваа скрипта, за која веруваме дека на студентите ќе им служи како учебно помагало и по завршувањето на студиите, а не само за време на студирањето.

ЗАКЛУЧОК

Трудот на доц. д-р Даринка Маролова со наслов „Скрипта по предметот Преведување од германски на македонски јазик и обратно“, кој е понуден за објавување како рецензирана скрипта во електронска форма на веб-страницата од Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, претставува извонреден прилог кон науката за преведување и толкување, како и кон германистиката во Македонија, воопшто. Авторката доц. д-р Даринка Маролова со примена на максимална конкретизација на дел од теоретските достигнувања, како и на стекнатите практични знаења и вештини во дисциплината преведување во двете насоки, од германски на македонски и од македонски на германски јазик, успеа недвосмислено да одговори на поставените задачи и да понуди драгоцен материјал, сегментиран во повеќе релевантни подрачја. Со овој материјал на идниот преведувач од германски на македонски јазик и обратно би му се овозможило соодветно да ги практикува сите оние придобивки од теоријата, во насока на стекнување на потребните вештини и компетенции кои се неопходни за да може професионално да се занимава со преведување.

Ова е уште едно самостојно, научно-иновациско достигнување, кое и термилошки и методолошки се движи во рамките на високиот квалитет. Со ова им се даваат значајни импулси на студентите во обидите за решавање на суштинските проблеми со разбирањето и преведувањето од германски на македонски јазик и обратно, а истовремено се поттикнуваат и другите истражувачи да вршат понатамошни продлабочувања во важните теми од транслатологијата, како и да ги прошируваат постоечките достигнувања на интердисциплинарно ниво.

По направената евалуација на ракописот, Рецензентската комисија едногласно и со потполна убеденост му дава препорака на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип да го прифати овој труд како скрипта по предметот Преведување од германски на македонски јазик и обратно и да одобри негово објавување во е-библиотеката на официјалната интернет-страница на Универзитет како рецензирана скрипта.

Рецензенти

Проф. д-р Билјана Ивановска, с.р.
Доц. д-р Драгана Кузмановска, с.р.